

RUNGSTEDLUND — EN HAVE

Et grafisk værk af Erik Clemmesen. Fremstillet i 25 eksemplarer. Kjøbenhavn 1941. Folio. Litografier og raderinger.

BLANDT VERDENS mange illustrerede Bøger er det muligt at pille en lille Gruppe ud, hvor der er opstaaet en lykkelig Helhed af Text og Billeder.

Ser man sig om efter det, den nyeste Tid har at byde paa af denne Art, søger man ikke forgæves hos Franskmændene, der med ikke alt for omhyggeligt skjult Stolthed fremviser Colette: La Treille Muscate og samme ypperlige Forfatterindes La Naissance du Jour. Begge skal ses i Udgaver fra 1932, den første illustreret af André Dunoyer de Segonzac med Raderinger, den anden med Litografier af Luc-Albert Moreau. Her er saa aabenbart en heldig Kombination af beslægtede Aander, forenet ved mangeaarigt Venskab og — hvad der ikke er det mindst væsentlige — samlet under Fortryllesen af Colettes Landsted midt i det dejlige Provence.

Den Bog, der fremkalder Tanken om al denne Herlighed, er: Rungstedlund — en Have, et grafisk Værk af Erik Clemmesen. De litterære Bidrag skyldes ingen ringere end Johannes Ewald, foruden Boganis og hans to Døtre, Karen Blixen-Finecke og Paracelsus. Yderligere har Ornithologen Helge Christensen skrevet om Havens Fugle, en Genre ikke uden poetiske Momenter.

Sammenligningen med Colette er nærliggende, idet alle Forfatterne opererer netop med deres Tilknytning til det bestemte Sted, dets Trær, Dyr og Mennesker, hvorved de

giver Grafikeren Mulighed for i sit Medium at udtrykke en beslægtet Tankegang.

Clemmesen er den, der samler dette udmærkede Selskab til en litterær Helhed, idet han ikke alene viser os den prægtige Have og dens vingede Beboere, men ogsaa komponerer Bogens Helhed og i ganske bogstavelig Forstand har skrevet hvert Ord af de andres Text paa sine Kobberplader og lithografiske Sten.

Allerede herved er der opstaaet en Bog af den allersjældneste Helstøbthed, men det hele havde ikke nyttet meget, hvis ikke Clemmesens Grafik havde været af saa høj en Kvalitet, og hvis det ikke var lykkedes ham under sit Ophold paa Rungstedlund at blive saa aldeles gennemtrængt af Stedets Aand, hvilket i et Værk af denne Art er alt.

Stemningen anslaas med Finhed ved et Citat af Paracelsus' Introductioner: Der gaar over Marken en lille Sti op til Laagen i den gamle Krohave i Rungsted. Paa hver sin Side af Indgangen staar en gammel Tjørn; som værdige ærbødige Tjenere bøjer de sig for den indtrædende og byder ham velkommen, og er man først indenfor, er man midt i Æventyret, i det fortryllede Land.

Clemmesen har smukt forstaaet, at hans Opgave her var den ligefremme og nænsomme Gengivelse af Havens Natur, der stemmer saa godt med de Prøver, man før har set paa hans Grafik med dens milde og dog saa sikre Spind af Linier.

Afsnittet om Rungstedlunds Fugle er skrevet og illustreret paa lithografiske Sten, hvorved hver Side faar den mest fuldkomne Helhed. Paa denne Maade er det saa aabenbart naturligt at skrive en hel Side med lutter store Bogstaver, medens Bladene med raderet Text virker noget uroligt for et

typografisk trænet Øje. Undtaget herfra er dog ubetinget sidste Side, den med Paracelsus' Fugledigt, der staar saa let og graciøst, at det er en Fornøjelse.

Som sagt er de lithograferede Sider meget smukt komponerede med en dejlig ubesværet Balance mellem Billede og Text — de smaa Fugleportrætter er ikke alle lige overbevisende, men til Gengæld er Havebillederne det, baade naar Virkningen af Sol og Skygge i et mægtigt Træ gengives i sort og hvidt, og der hvor en mildere Tone og Linie arbejder sammen.

Naar Clemmesen forlader Lithografiet for Raderingen, mister hans Værk Karakteren af Bog, fordi han sætter de nu mere knappe Texter ind som Part af Billedet. Ellers arbejder han med den samme stærke Fastholden af Billedfladen, hvad dog ikke forhindrer ham i at naa en fin Rumvirkning og saaledes fremkalde en meget lødig kunstnerisk Effekt, som, hvor Stregen gør sig fri af en vis forsigtig Tørhed, støttes af en udpræget og ejendommeligt renlig grafisk Kvalitet.

FUGLENE

AF
PARACELSUS

DER ER SÅ MANGE FUGLE DERUDE I MIN HAVE
FØRST TUDER DER EN UGLE OM DØD OG GRAVE,
SÅ LYDER ØØGENS LATTER, FRA SKOVENS DUNKLE SKOCCE,
OG DEN FORTÆLLER ATTER OM LIVETS LYKKE,
DE TRAVLE SORTE STERE PÅ PLÆNEN SØGER FØDEN
OG PRÆKER VEN IAD VERE AT TENKE PÅ DØDEN,
I LINDETREET DUEN FORTÆLLER, DYBT FORTOLIG,
AT SELVE ELSKOVSLUEN KAN BRÆNDE ROLIG.
SE SYALEN VOLTIGERE I ELEGANTE BUER,
DEN JUBLER BARE MERE, NÅR UVETR TRUER,
HVOR HAVEDAMMEN BRÆDER SIN TÅUSE, SORTE FLADE
EN ISFUGL, LYN SNART SPREDER SIN FÆRVELADE,
MEN UNDER SOLENS DALEN OG I DEN S FØRSTE RØDMEN
SÅ TOLKER NATTERGÅLENT SIT VEMODS SØDME.
NÅR VI EN GANG SKAL FLYTTE FRA JORDENS RIJNDE KUGLE
VIL ANDRE ØREN LYTTE TIL MINE FUGLE,
FYLD SÅ SOM NÅ MIN HAVE MED LINDRING OG MED LISE,
OG FLØJT PÅ VØRE GRAVE EN FUGLEVISE.

Jeg tænker her paa Blade som de, der illustrerer Karen Blixen-Fineckes Linier: Men da saa Dagens Larm svandt hen . . . og Boganis': Giv mig et Ord, et Haandtryk, et Nik, hvorpaa jeg kan Livet bygge . . . snarere end de to, hvorpaa Johannes Ewalds altid dybt betagende Ode til Rungstedes Lyksaligheder er prentede:

I kølende Skygger,
 i Mørke som Roser udbrede,
 hvor Sangersken bygger
 og kvidrende røber sin Rede.
 Hvor sprudlende Bække
 snart dysse, snart vække
 Camoenernes Yndling, den følede Skjald
 med steds' enrislende Fald.

Hvor Hjordene brøle
mod Skovens letspringende Sønner
og puste og føle
den Rigdom i hvilken de stønner,
hvor Mejeren synger
blandt gyldne Dynger
og tæller sin Skat og opløfter sit Raab
til den som har kronet hans Haab.

Hvor skertsende Bølger
beskvulpe den Vandrer, hvis Øje
snart stirrende følger
med Helsinges graanende Høje,
snart undrende haster
blandt Skove af Master
og forsker og kender den fremmedes Flag
og glemmer den hældende Dag.

Hvor Ensømmes Lise,
venskabeligt lindrende Slummer
tit bød en Lovise
forglemme sin kærlige Kummer.
Hvor Glæder tilsmile
den vandrende Hvile,
hvor Rungsted indhegner den reneste Lyst,
der fyldte Camoenen mit Bryst.

Dette Digts geniale Blanding af Idyl og smertelig Patos har Grafikeren med sin sort-hvide Kunst kun vanskeligt kunnet afspejle, men han har Krav paa vor Taknemmelighed allerede ved at have fremdraget det og vist os det i en Form, saa vi forstaar, at Rungsted er eet af de store Steder i Landet.

JØRN RUBOW